

A 13

Міністерство освіти і науки України
Харківська державна академія фізичної культури

АБДУЛВАХІД ДЛШАД НІХАД

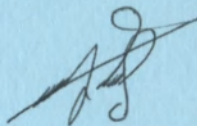
УДК 796.41.001.37-058.86 (556)

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ВІДБОРУ ДІТЕЙ ДЛЯ
ЗАНЯТЬ СПОРТИВНОЮ ГІМНАСТИКОЮ В АВТОНОМНІЙ РЕСПУБЛІЦІ
КУРДИСТАН**

24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання та спорту

Харків – 2018

Дисертацією є рукопис.
Роботу виконано в Харківській державній академії фізичної культури,
Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник доктор біологічних наук, професор
Друзь Валерій Анатолійович,
Харківська державна академія фізичної культури,
завідувач кафедри легкої атлетики.

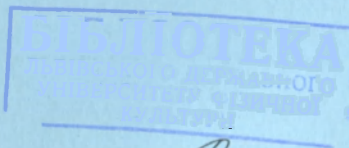
Офіційні опоненти: доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор
Козіна Жаннета Леонідівна,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди, завідувач кафедри олімпійського
і професійного спорту та спортивних ігор;

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Батсєва Наталія Петрівна,
Київський національний університет культури і
мистецтв, доцент кафедри сучасної та бальної
хореографії

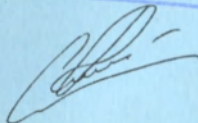
Захист відбудеться 28 лютого 2018 року о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.862.01 Харківської державної академії фізичної культури (61058, м. Харків, вул. Клочківська, 99).

Із дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківської державної академії фізичної культури (61058, м. Харків, вул. Клочківська, 99).

Автореферат розіслано 27 січня 2018 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.М. Котляр

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Спортивний відбір й орієнтація підготовки спортсменів посідає важливе місце в системі підготовки спортсменів вищої кваліфікації. Спортивний відбір й орієнтація не є одномоментною подією спортивного вдосконалення в безперервному процесі багаторічної підготовки спортсмена (В.М. Платонов, 2015; Л.В. Волков, 2005; Ж.Л. Козіна, 2016). Як у будь-якому процесі для управління системою відбору необхідне спостереження його динаміки і застосування відповідних засобів корекції. На сьогодні ця проблема вимагає більш гнучкої науково обгрунтованої системи відбору, орієнтації, управління та контролю в багаторічній підготовці спортсменів.

Це зумовлено тим, що високий рівень організаційно-методичної роботи з дітьми на етапі початкової підготовки значною мірою визначає спортивний успіх в обраному виді діяльності. Ця проблема особливо актуальна для автономної республіки Курдистан, де спорт у сучасних умовах розвитку країни посідає все більш значуще місце.

Згідно з демографічною ситуацією, переважаючи вікові категорії в Іраку є діти, підлітки та молодь, тобто ті соціальні групи, які особливо потребують рухової активності, що підсилює роль спорту в країні. Однак відсутність науково обгрунтованої довгострокової системи відбору та підготовки спортивного резерву спортсменів у Курдистані не відповідає сучасним вимогам, а недостатність фахівців зі спортивної гімнастики ускладнює планомірну поетапну підготовку висококваліфікованих спортсменів у Курдистані, що і зумовило тему дисертації «Організаційно-педагогічні основи відбору й орієнтації дітей для занять спортивною гімнастикою в автономній республіці Курдистан у складі Іраку».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до зведеного плану наукового проекту «Теоретико-методологічні засади формування особистісної фізичної культури у дітей та молоді як основи їх здоров'я» (номер державної реєстрації: 0113U001205, 2015р.) та теми «Теоретико-методичні засади удосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності в структурі багаторічної підготовки спортсменів», № держреєстрації 0111U0011168, 2016 р.

Мета дослідження: теоретично обгрунтувати найбільш ефективні методи відбору й спортивної орієнтації хлопців для занять спортивною гімнастикою в республіці Курдистан на основі використання досвіду України.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати науково-методичну літературу та нормативно-правові документи, що визначають стан спортивного відбору й орієнтації хлопців до занять спортивною гімнастикою в республіці Курдистан у складі Іраку.

2. Визначити сучасні підходи до встановлення довгострокових критеріїв відбору та орієнтації дітей 7-8 років для придатності до занять спортивною гімнастикою в республіці Курдистан у складі Іраку.

3. Визначити критерії оцінки рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості та фізичного стану хлопців віком 7-8 років у республіці Курдистан та України.

4. Розробити критерії відбору хлопців 7-8 років для занять спортивною гімнастикою в республіці Курдистан й обґрунтувати їх ефективність.

Об'єкт дослідження – система відбору хлопців 7-8 років для занять спортивною гімнастикою в республіці Курдистан у складі Іраку.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні, соціальні та медико-біологічні фактори відбору дітей для занять спортивною гімнастикою в Курдистані.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано методи: теоретичних і практичних досліджень у сфері фізичного виховання і спорту; аналіз і узагальнення матеріалів науково-методичної літератури та нормативно-правових документів, що відображають сучасний стан спортивного відбору в автономній республіці Курдистан і в Україні; соціологічні методи, спрямовані на визначення соціально-педагогічних передумов впровадження системи відбору дітей для занять спортивною гімнастикою в Курдистані; експертного оцінювання виконання тестових завдань і гімнастичних вправ юними гімнастами; педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент з визначенням рівня фізичної підготовленості хлопців 7-8 років у Курдистані; медико-біологічні методи дослідження; методи математичної статистики.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *вперше*:

- систематизовано дані спеціальної науково-методичної літератури з проблематики підготовки спортивного резерву в гімнастичних видах спорту в республіці Курдистан;

- обґрунтовано педагогічні та організаційні умови підвищення ефективності спортивного відбору й орієнтації юних гімнастів у республіці Курдистан на основі використання досвіду України;

- розроблено довгострокову систему відбору хлопців 7-8 років для занять спортивною гімнастикою в республіці Курдистан з урахуванням досягнень української школи гімнастики;

- удосконалено критерії оцінки фізичного розвитку, фізичної підготовленості, фізичного стану юних гімнастів республіки Курдистан, як складових спортивного відбору.

Отримали подальший розвиток дані про організаційно-методичні умови відбору хлопців 7-8 років для занять спортивною гімнастикою в республіці Курдистан.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що розроблені пропозиції щодо вдосконалення організаційно-педагогічних основ підготовки резервів зі спортивною гімнастикою впроваджено в діяльність Міністерства спорту республіки Курдистан; отримані дані можуть бути використані у роботі спеціалізованих кафедр вищих навчальних закладів спортивного профілю під час вивчення дисципліни «Теорія і методика обраного

виду спорту» та знаходять використання в спеціальних курсах «Моделювання в спортивній діяльності» студентами і аспірантами для підвищення професійного рівня підготовки в галузі «Фізична культура і спорт». Практичне значення роботи підтверджується відповідними актами впровадження розроблених пропозицій щодо вдосконалення організаційно-педагогічних основ відбору дітей для занять спортивною гімнастикою в автономній республіці Курдистан: Університет Салахаддіна м. Ербиль (від 28.08.2017 р.), Університет Сулиманія м. Сулиманія (від 30.08.2017 р.), Університет Салахаддіна м. Ербиль (від 04.09.2017 р.), Університет Салахаддіна м. Ербиль (від 04.09.2017 р.).

Особистий внесок здобувача полягає в плануванні, організації й проведенні практичних досліджень, а також інтерпретації та теоретичному аналізі отриманих даних, у формулюванні відповідних висновків, а також у розробці пропозицій щодо вдосконалення організаційно-педагогічних основ підготовки резервів зі спортивної гімнастики автономної республіки Курдистан.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, експериментальні дані та висновки дисертаційного дослідження представлені на XIV, XV Міжнародних наукових конференціях «Фізична культура, спорт і здоров'я» в Харківській державній академії фізичної культури (Харків, 2014, 2015); II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Основи побудови тренувального процесу в циклічних видах спорту» (Харків, 2015); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук» (Ужгород, 2016).

Публікації. За матеріалами дисертаційного дослідження опубліковано 8 статей, з яких 7 в наукових фахових виданнях України, з них 3 в міжнародних наукометричних базах, 5 виконано одноосібно.

Структура роботи та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатку. Роботу викладено на 201 аркушах основного тексту. У роботі міститься 31 таблиця і 23 рисунки. Список використаних науково-методичних літературних джерел містить 260 робіт, з них 71 робота зарубіжних авторів.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, зазначено зв'язок із науковими планами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення роботи; зазначено загальну кількість публікацій.

У першому розділі дисертації «**Організаційно-педагогічні основи відбору дітей для занять спортивною гімнастикою в автономній республіці Курдистан у складі Іраку**» розглянуто питання історії розвитку спортивної гімнастики в республіці Курдистан у складі Іраку; проаналізовано нинішні загальні положення спортивного відбору на першому етапі відбору й багаторічної підготовки спортсменів; визначено основні недоліки сучасної

системи відбору та підготовки дітей 7-8 років у спортивній гімнастиці в республіці Курдистан у складі Іраку.

У другому розділі «Методи та організація досліджень» наведено класичні методи, які використовуються в зазначеній спрямованості проведених досліджень. Проведений аналіз класичних методик показав, що їх рівень для вирішення поставлених завдань недостатній в досягненні поставленої мети, що дало поштовх до пошуку альтернативних методів дослідження, які мають більш високу можливість вирішення розглянутих завдань. Недолік класичних методів оцінки фізичного розвитку і фізичної підготовленості полягає в тому, що вони ґрунтуються тільки на середньостатистичних популяційних нормах. В альтернативних методах додаткових досліджень застосовано методи, розроблені в ХДАФК, які засновані на використанні індивідуальної норми фізичного розвитку і фізичного стану. Такими методами є модифіковані методи клінічної антропометрії М.Я. Брейтмана, К. Хірата, з застосуванням інтегрального методу оцінки біологічного віку, а не паспортного віку, який не дозволяє враховувати особливості індивідуального фізичного розвитку і міру його відхилення від відповідної норми біологічного віку конкретного індивіда.

В оцінці функціональних можливостей поряд з пробою Руф'є здійснювалася оцінка поточного стану за модифікованою пробою М. Тесленко (1964), визначення індивідуальної норми функціонального стану і зони функціонального оптимуму на підставі взаємозумовленості показників артеріального тиску (систоличного, діастолічного, пульсового і середнього). Використання методики пліометричних вправ дозволило встановити особливості прояву фізичних зусиль, виділивши в них обов'язкову присутність статичної напруги і динамічного зусилля.

Статична напруга має залежність своєї зміни на кут розгинання біокінематичних ланок, а динамічна сила характеризується зміною в одиницю часу. Це принципово змінює уявлення щодо необхідного контролю показника сили і методів її тестування. Для порівняння різних морфометричних показників використано методіку спеціальних ознакових семантичних просторів з введенням в них єдиною мірою порівняння, заснованого на законі нормального розподілу, що дозволило встановити порядок значущості кожної ознаки в забезпеченні отримання кінцевого еквівіального результату і розкрити часткову значущість вкладу кожної з досліджуваних ознак.

Методи математичної статистики використовувалися у всіх випадках обробки емпіричних даних, коли застосування їх було достатнім для отримання однозначності висновків. У дослідженнях застосовувався метод експертних оцінок педагогічного тестування і метод природного педагогічного експерименту, суть якого полягає в послідовному відокремленні того загального, що залишається в обстежуваному контингенті після природного відбору середовища змагальної діяльності специфічної форми фізичних вправ.

Дослідження проводилися в чотири етапи протягом 2013-2017 рр.

На першому етапі (2013-2014 рр.) визначено цілі, об'єкт, предмет і завдання дослідження, напрямок їх реалізації. Результати першого етапу

досліджень допомогли визначити спектр недостатньо вивчених проблем щодо використання засобів спортивної гімнастики в процесі формування культури рухової діяльності дітей.

На другому етапі (2014-2015 рр.) здійснювалася оцінка ефективності використання нових методів відбору хлопців для занять спортивною гімнастикою. Загальна кількість дітей, що брала участь в дослідженні, склала 140 осіб у віці 7-8 років.

На третьому етапі (2015-2016 рр.) проводився порівняльний аналіз результатів проведених досліджень, зроблено остаточні висновки щодо ефективності розробленої системи відбору хлопців для занять спортивною гімнастикою, опубліковано основні результати досліджень і оформлено дисертаційну роботу.

На четвертому етапі (2016-2017 рр.) проведено необхідні додаткові дослідження, остаточне оформлено дисертацію та подання до захисту, а також оформлені акти впровадження результатів дослідження.

У третьому розділі роботи «Характеристика фізичного стану дітей 7-8 років, що займаються спортивною гімнастикою в республіці Курдистан у складі Іраку», представлено результати досліджень з відбору дітей 7-8 річного віку для занять спортивною гімнастикою в Курдистані. На підставі вивчення загальних питань і методичних особливостей відбору дітей для занять спортивною гімнастикою в республіці Курдистан було залучено 24 провідних фахівців у сфері фізичної культури і спорту в республіці Курдистан, а також тренери з гімнастики, вчителі фізичної культури в середніх школах, викладачі гімнастики в трьох університетах (м. Коя, м. Ербілі, м. Сулімані). Проведене анкетне опитування було спрямовано на вивчення загального стану системи відбору дітей для занять спортивною гімнастикою в Курдистані і з'ясування методичних основ здійснення процесу відбору в спортивній гімнастиці з метою подальшої орієнтації для занять.

Результати анкетування різних груп респондентів в оцінці значущості факторів, що лежать в основі організаційно-педагогічного відбору дітей для занять спортивною гімнастикою в Курдистані, дозволили встановити їх ранг в рішенні поставленого завдання, що представлено в таблиці 1.

Крім вивчення загальних питань відбору в проведеному анкетуванні визначалася значущість фізичних якостей спортсменів для занять спортивною гімнастикою (таблиця 2).

Високі коефіцієнти варіації з більшості отриманих середніх результатів оцінки фізичних якостей і рухових здібностей викликали необхідність провести аналіз узгодженості експертних оцінок з цього питання. За допомогою універсального пакета «Statistica» розраховано коефіцієнт конкордації Кендела (таблиця 3).

Отримано коефіцієнти конкордації для тренерів з гімнастики ($w = 0,2$), для фахівців з фізичної культури ($w = 0,24$), що вказує на низький рівень узгодженості думок експертів за визначенням значущості використовуваних термінологій фізичних якостей і здібностей під час відбору дітей до спортивної

гімнастики. Узгодженість спостерігалася тільки в оцінці значущості гнучкості й динамічної сили. Провідними визначено середні значення рангу від 9,39 до 10 балів у відборі дітей для занять спортивною гімнастикою. До числа узгодженого визнання увійшли такі якості, як спритність ($r = 7,79$) і збереження динамічної рівноваги ($r = 7,52$).

Таблиця 1

**Визначення значущості факторів, які складають основу
організаційно-педагогічного відбору по даним анкетування різних груп
респондентів**

№	Питання анкети	Результати (%)			Оцінка достовірності	
		тренери з гімнастики (n=14)	спеціалісти з ф.к. (n=10)	всі респонденти (n=24)	Z	P
1	2	4	5	3	6	7
1	Чи ефективна існуюча в теперішній час в Курдистані система відбору до спортивної гімнастики?:					
A	Так	7,10	0	4,20	10,70	P<0,01
B	Ні	92,90	100	95,8	0,40	P>0,05
2	Вкажіть недоліки існуючої системи відбору:					
A	Відсутність загальних апробованих тестів і наукових рекомендацій щодо їх використання	100,00	90,00	95,80	0,57	P>0,05
B	Валежність якості відбору в основному від досвіду, ініціативи, відповідальності тренера, який проводить відбір	50,00	60,00	54,20	1,01	P>0,05
B	Низька інформативність тестів, які використовуються	28,60	70,00	45,80	4,95	P<0,01
Г	Використання застарілих тестів	28,60	50,00	37,50	3,14	P<0,01
Д	Відсутність системи добору як такої	35,70	70,00	50,00	3,76	P<0,01
Е	Ваш варіант	21,40	10,00	16,70	3,83	P<0,01
3	При відборі дітей для занять спортивною гімнастикою на що в першу чергу Ви звертаєте увагу?:					
A	Стан здоров'я	28,60	50,00	45,80	3,14	P<0,01
B	Фізичний розвиток і особливості статури	78,60	35,70	66,70	3,86	P<0,01
B	На рівень їх фізичної підготовленості	57,10	50,00	62,50	0,72	P>0,05
Г	Психофізіологічні особливості	42,90	28,60	41,70	2,13	P<0,05
Д	Особистісні поведінкові особливості	50,00	50,00	58,30	0,00	P>0,05

У залученні до занять будь-яким видом спорту значну роль відіграють мотиваційні пріоритети. Внаслідок проведених досліджень встановлено, що одним із стійких мотивів визначають прагнення до поліпшення результатів і збереження наполегливості в досягненні мети, яку створюють об'єктивні передумови для розробки виховних технологій з формування особистісних інтересів до фізичної культури.

Оцінка фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей 7-8 років в Україні та Курдистані здійснювалася за морфофункціональними показниками, які свідчать про відсутність достовірних відмінностей у рівні фізичного розвитку хлопців України та Курдистану, що дозволяє застосовувати українську систему початкового відбору дітей за морфофункціональними показниками для занять спортивною гімнастикою в Курдистані.

Результати проведених досліджень кожної фізичної якості при відборі спортсменів для заняття спортивною гімнастикою оцінювалися респондентами за п'ятибальною системою. Результати проведених досліджень представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Визначення значущості фізичних якостей для занять спортивною гімнастикою встановленої при анкетуванні різних груп респондентів, бали

Фізичні якості та рухові здібності	Тренери з гімнастики (n=14)		Фахівці з фізичної культури (n=10)		Всі експерти (n=24)		
	$(\bar{X}) \pm (\sigma)$	Коефіцієнт варіації (%)	$(\bar{X}) \pm (\sigma)$	Коефіцієнт варіації (%)	Середнє значення (X)	Стандартне відхилення (σ)	Коефіцієнт варіативності (%)
1. Гнучкість	4,50 ± 0,76	16,9	4,50 ± 0,71	15,7	4,50 ± 0,72	16,1	
2. Динамічна сила	4,46 ± 0,41	9,2	4,70 ± 0,68	14,4	4,58 ± 0,52	11,4	
3. Швидкість реакції	4,00 ± 1,04	25,9	3,50 ± 1,31	37,4	3,54 ± 1,05	29,8	
4. Максимальна сила	3,93 ± 1,38	35,2	3,70 ± 1,24	33,4	3,69 ± 1,25	34,0	
5. Спритність	3,82 ± 0,89	23,4	3,90 ± 1,10	28,2	3,85 ± 0,96	25,0	
6. Динамічна рівновага	3,82 ± 0,97	25,5	4,10 ± 0,93	22,6	3,79 ± 0,90	23,7	
7. М'якість і пластичність	3,61 ± 0,84	23,4	3,80 ± 1,18	31,1	3,40 ± 0,87	25,7	
8. Витривалість	3,39 ± 0,98	28,9	3,50 ± 1,31	37,4	3,19 ± 1,00	31,4	
9. Стрибучість	3,25 ± 1,36	41,9	3,30 ± 0,70	21,2	3,17 ± 1,10	34,7	
10. Статична рівновага	3,25 ± 1,31	40,2	3,60 ± 1,28	35,6	3,00 ± 1,13	37,7	
11. Швидкість	3,21 ± 1,37	42,6	3,30 ± 1,21	36,7	3,15 ± 1,24	39,5	
12. Статична сила	2,64 ± 1,06	40,2	2,70 ± 0,86	31,9	2,67 ± 1,05	39,4	

У графі фізичні якості та рухові здібності використовуються терміни, поширені серед практичних працівників фізичного виховання, з провідних різних видів гімнастики і мають не однаковий смисловий зміст. Крім шести рухових якостей, в практиці різних видів гімнастики застосовують цілий ряд усталених понять і термінів для характеристики рухових здібностей.

Результати розрахунку коефіцієнта конкордації для визначення середнього ступеня узгодженості думок експертів наведені в таблиці 3.

На цей час в Іраку існує проблема не оптимізації процесу відбору, а переважно розробка системи відбору спортсменів, здатних досягти високих спортивних результатів. Система відбору в Іраку ґрунтується на принципі масових занять фізичною культурою і спортом.

Проведений комплексний аналіз результатів досліджень показав, що суттєвим недоліком у системі відбору є відсутність загальних апробованих тестів і наукових рекомендацій щодо їх використання. Узагальнення результатів дослідження, представленого у третьому розділі, свідчать про те, що на сьогодні в системі відбору в спортивній гімнастиці як в автономній республіці Курдистан, так і в Україні відсутня ефективна система вирішення цього питання, а також залишається проблема в науково-методичному забезпеченні цього виду спорту.

Таблиця 3

Результати розрахунку коефіцієнта конкордації для визначення міри узгодженості думок респондентів, ум.од.

Фізичні якості та рухові здібності	Тренери з гімнастики (n=14)			Фахівці з фізичної культури (n=10)			Всі експерти (n=24)		
	∑ ранг.	d	d ²	∑ ранг.	D	d2	∑ ранг.	d	d ²
1. Гнучкість	130,1	39,2	1521	90,0	25,3	625,1	216,2	60,4	3600,1
2. Динамічна сила	122,5	31,5	992,2	96,5	31,5	992,2	181,3	25,1	625,3
3. Швидкість реакції	101,5	10,5	110,2	59,5	-5,5	30,25	213,5	57,5	3306,1
4. Максимальна сила	97,3	6,1	36,0	65,1	0	0	164,2	8,1	64,2
5. Спритність	97,0	6,0	36,1	71,2	6,2	36,3	128,5	-27,5	756,2
6. Динамічна рівновага	94,5	3,5	12,25	75,0	10,0	100,2	133,0	-23,2	529,6
7. М'якість і пластичність	86,1	-5,0	25,1	65,4	0	0	154,2	-2,0	4,2
8. Витривалість	76,5	-14,5	210,2	58,5	-6,5	42,25	127,5	-28,5	812,2
9. Стрибучість	78,1	-13,3	169,3	49,1	-16,6	256,4	131,5	-24,5	600,2
10. Статична рівновага	75,4	-16,2	256,4	61,5	-3,5	12,3	123,4	-33,1	1089,6
11. Швидкість	76,2	-15,2	225,4	49,5	-15,5	240,2	144,5	-11,5	132,2
12. Статична сила	58,1	-33,3	1089,1	39,5	-25,5	650,2	155,5	-0,5	0,25

У четвертому розділі «Експериментальне обґрунтування методики відбору дітей для занять спортивною гімнастикою» представлено

методологію побудови системи відбору дітей для занять спортивною гімнастикою, в основі якої лежить розподіл процесу фізичного розвитку на дві складові: зростання маси тіла і її формоутворення. Кожна зі складових визначається незалежними характеристиками в відображенні біологічної зрілості організму. В основі визначення біологічного віку лежить збільшення маси тіла як показника базового критерію розвитку. Це дозволило дати обґрунтування причин нерозв'язності вирішення завдань відбору дітей до занять спортивною гімнастикою, заснованого тільки на хронологічній класифікації періодів вікового розвитку.

Оцінка індивідуальних особливостей процесу формоутворення маси тіла у проведених дослідженнях виявили коливання за довжиною тіла і периметром грудної клітки відповідно до хронологічного віку 7, 8 років: варіація довжини тіла складала відповідно $126,30 \pm 3,96$ см і $128,00 \pm 4,36$ см; варіація маси тіла $25,99 \pm 3,05$ кг і $27,22 \pm 3,22$ кг; варіація периметра грудної клітки $61,82 \pm 2,91$ см і $62,53 \pm 3,47$ см.

Відбір дітей, схильних до занять спортивною гімнастикою, заснований на даних клінічної антропометрії пояснюється тим, що характер руху біокінематичних частин тіла, динамічних зусиль і статичних напружень, які притаманні спортивній гімнастиці, є єдиним фактором відбору до структури соматотипу спортсмена для будь-якого контингенту обстежуваних рис. 1. Найбільш оптимальна конституція соматотипу в сучасній спортивній гімнастиці є структура тіла, яка щодо вікової норми знаходиться на відстані 0,98 в межах 6 та 7 секторів ознакового семантичного простору узагальненої характеристики відображення структури будови тіла, що представлено на рис. 2.

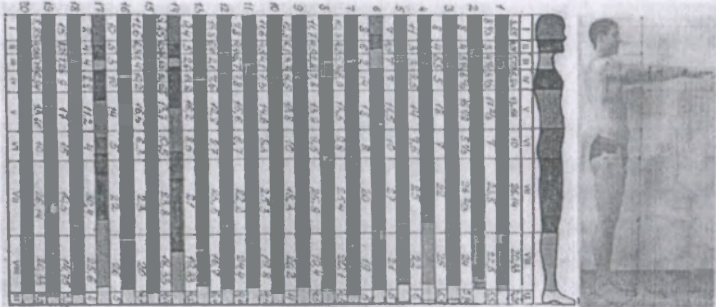

Рис. 1. Варіація довжини складових будови тіла відносно до його довжини

Структура будови тіла, яка по біокінематичним частинам тіла найбільш відповідає соматотипу в сучасній спортивній гімнастиці є діаграма 2 та 3, до яких належать дихальний та м'язовий типи. Визначені типи тілобудови є ще не достатніми для повного вирішення придатності індивіда до успішності занять спортивною гімнастикою.

Для остаточного вирішення цього питання необхідно визначити особливості розподілу маси тіла по критерію її відношення між довжиною та шириною будови структури соматотипу відповідно до норми біологічного віку та характеру відхилення цього показника від норми хронологічного віку для чого був використаний модифікований критерій оцінки тіло будови по К. Хірата.

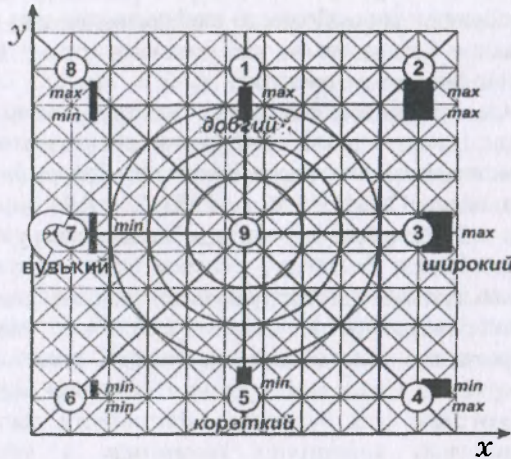

Рис. 2. Можливості варіативності будови тіла при орієнтації відповідно до певного хронологічного віку

Найбільш придатними для занять спортивною гімнастикою після комплексної оцінки морфологічних показників тілобудови, що відносяться до довгострокових філогенетично обумовлених показників відносяться дихальний та м'язовий типи, які розташовані у шостому та сьомому секторах на межі сегмента розподілу першої та другої сигнальних зон відхилення тіло будови від норми хронологічного віку розвитку дітей 7, 8 років.

Розглядаючи в спортивній гімнастиці базову основу фізичної підготовки і вміння володінням своїм тілом, вводиться обґрунтоване уявлення, що для будь-якого руху як обов'язкова є взаємодія статичного зусилля, що зберігає робочу позу, на базі якої проявляється динамічна сила, яка визначає кінематику специфічної форми спортивних рухових актів.

Тест статичного зусилля для хлопців віку 7, 8 років оцінювався за тривалістю в секундах вису на поперечині на зігнутих руках, що становило відповідно 10,9 с і 12,6 с відповідно. Швидкість гальмування у пліометричній вправі під час стрибку у глибину зі стандартної висоти 50 см склала відповідно $17,8 \pm 3$ см, $16,2 \pm 2,5$ см зміни відстані тазового суглоба до опори відносно випрямленого положення ноги, що відбувається за 0,89 – 0,91.

Спортивна рухова діяльність як сукупність співвідношення рухових якостей, властивостей і здібностей мають різне відсоткове співвідношення для забезпечення специфіки виконання рухової діяльності для відповідної

спеціалізованої спрямованості. До структури диференціації специфіки рухової діяльності спортивної гімнастики, що надається її ергографічною характеристикою відносяться: статичні зусилля, висока точність відтворення послідовності виконуваних складнокоординатійних вправ, швидкість реакції сприйняття динаміки змін виконуваних рухів, максимальна гнучкість. Зазначені вимоги до індивідуального фізичного розвитку організму визначають необхідну міру вродженої схильності до пропонованої специфіки рухової діяльності в спортивній гімнастиці.

Однією з визначальних функціональних особливостей трофічних процесів, що характеризує схильність до занять спортивною гімнастикою є витривалість до статичної напруги, що характерно для цього виду спорту. Забезпечення зазначеної особливості з боку серцево-судинної системи пов'язано з величиною і характером зміни артеріального тиску. У класифікації типів індивідуальної динаміки артеріального тиску найбільш ефективним є динаміка його протікання за типом загальної гіпертезії, що представлено на рис. 3. В спеціальному признаковому семантичному просторі з введеним єдиним виміром показників артеріального тиску в якому водночас об'єднуються характеристики систолічного та диастолічного тиску, пульсового та середнього артеріального тиску.

В зоні сумісного простору двох координатних просторів їх інтегральна точка описує аналітичну залежність усіх чотирьох показників. Ці показники мають філогенетичну обумовленість і відносяться до довгострокових критеріїв придатності трофічних показників витривалості статичних зусиль, що характерні для спортивної гімнастики.

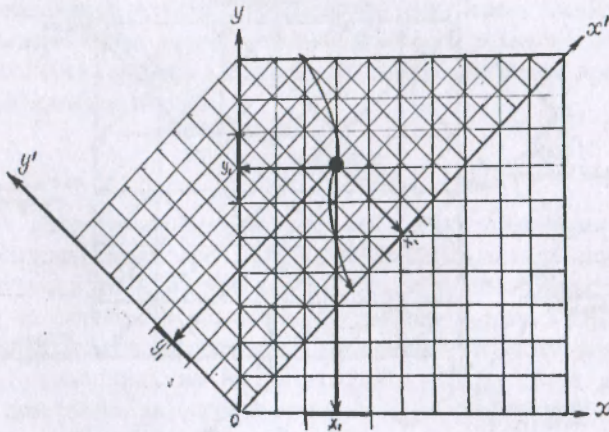

Рис. 3. Закономірність руху узагальненої точки показника артеріального тиску в сумісній частині двох просторів: x , y та x' , y'

Система розроблених тестів і методів оцінки рухової обдарованості дітей до занять спортивною гімнастикою вказує: на необхідність оцінки особливостей індивідуального фізичного розвитку; урахування специфіки трюфічного забезпечення виконуваної рухової діяльності; визначеної психологічної готовності до виконання роботи в особливих та екстремальних умовах. Сукупність означених критеріїв оцінки визначає рівень готовності в досягненні високого еквіфінального засвоєння результату в спортивній гімнастиці.

Зіставлення вимог спортивної гімнастики як умов середовища відбору та рівня індивідуальних можливостей для її засвоєння, дозволяє встановити кількісну чисельність тих, що займаються з відповідною доступністю засвоєння рівня майстерності у спортивній гімнастиці і визначити відсоткову значущість необхідних якостей для досягнення однакового кінцевого результату, що представлено на рис 4.

У *n'*тому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» представлено оцінку вирішення завдань проведених досліджень, узагальнено результати дослідницької роботи, які обґрунтовують ефективність отриманих критеріїв прогнозування вже на першому етапі багаторічної спортивної підготовки успішності засвоєння специфічних особливостей рухової діяльності в спортивній гімнастиці у дітей 7-8 років.

Внаслідок виконання дисертаційних досліджень отримано три групи даних: що підтверджують і доповнюють результати досліджень попередніх авторів, а також принципово нові результати з проблематики виконаних досліджень.

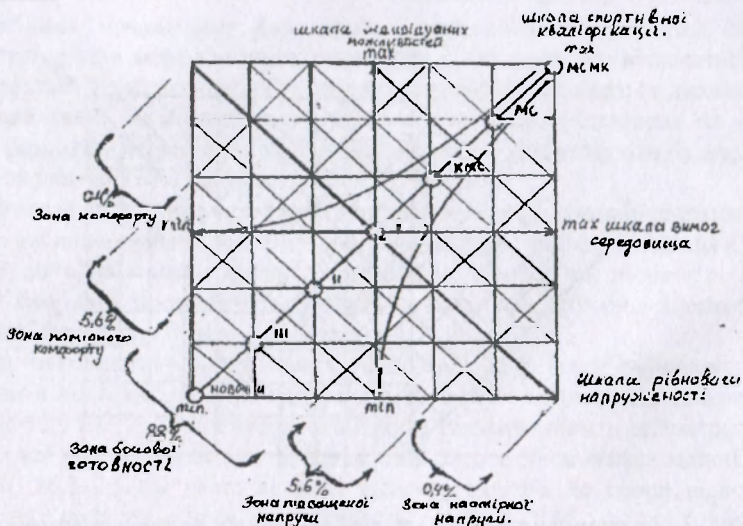

Рис. 4. Критерії кваліфікації рівня спортивних досягнень тих, що займаються гімнастикою

На рисунку 4 представлені критерії відбору ґрунтуються на результатах проведеного природничого педагогічного експерименту, сутність якого полягає у відокремленні тих притаманних якостей індивіда, які відповідають вимогам середовища.

У дисертаційній роботі підтверджено результати досліджень О.Ю. Ажиппо, 2016; Г.П. Артем'євої, 2000; Ван Сини, 2016; М.М. Галашка, 2014; Я.І. Пугач, 2014; В.М. Самсонкіна, 2014; в яких висвітлено питання індивідуальних особливостей фізичного розвитку, фізичної підготовленості та фізичного стану, що виступають філогенетичними показниками схильності до різних специфічних видів рухової діяльності.

Доповнено і розширено результати досліджень В.М. Платонова, 1987, 1997, 2015; Л.В. Волкова, 1973, 1999; Л.П. Сергієнка, 2004; Ж.Л. Козіної, 2014; В.М. Шамардіна, 2002; Н.П. Батєєвої, 2015; які стосуються відбору до занять певним видом спорту, доповнено навчальні програми зі спортивної гімнастики для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву; шкіл вищої спортивної майстерності, ДЮСШ зі спортивної акробатики та аеробіки.

Уперше: представлено результати проведених досліджень, які розкривають і обґрунтовують принципово новий підхід здійснення відбору та прогнозування успішності засвоєння арсеналу рухової діяльності в спортивній гімнастиці вже на першому етапі в системі багаторічної підготовки спортсменів; сформовану систему відбору заснованої на оцінці біологічного віку, що враховує темпи фізичного розвитку й індивідуальні особливості формоутворення соматотипу, що безпосередньо впливає на особливості протікання трофічних процесів і фізичного стану; визначено структуру комплексної оцінки міри успішності в заняттях спортивною гімнастикою, до якої входять філогенетичні критерії оцінки фізичного розвитку, особливості протікання трофічних процесів і особливості психосоматичних процесів, які зумовлюють змагальну надійність.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз літературних джерел та узагальнення практичного досвіду тренерської діяльності свідчать про гостру необхідність удосконалення системи відбору та підготовки дітей 7-8 років до занять спортивною гімнастикою як в Україні, так і в автономній республіці Курдистан в Іраку. Використання наявних класичних методів, заснованих на абсолютних значеннях вимірюваних характеристик, спрямованих на пошук критеріїв відбору дітей для занять спортивною гімнастикою, на першому етапі системи багаторічної підготовки спортсменів не дозволяє вирішити це завдання.

2. Відомо, що один хронологічний вік об'єднує в собі цілий різновид варіантів біологічного віку, який обмежує можливість вирішення завдань пошуку фізіологічних ознак оцінки індивідуальних особливостей фізичного розвитку, рухової і психосоматичної обдарованості дітей 7-8 років для заняття

спортивною гімнастикою. На сьогодні вирішене питання щодо встановлення довгострокових показників придатності до занять спортивною гімнастикою, які мають філогенетичне обґрунтування. Використання інтегральної методики оцінки біологічного віку дозволяє виокремити необхідні філогенетичні показники, які дають можливість оцінювати рухову та психосоматичну обдарованість дітей 7-8 років для заняття спортивною гімнастикою.

3. Ергографічний аналіз спортивної гімнастики, як специфічної рухової діяльності дозволив виділити найбільш характерні ознаки, до яких відносяться: постійна присутність статичної напруги протягом усього часу виконання рухів на гімнастичних снарядах і вільних вправах; високий ступінь диференціації і швидкості розрізнення сприйнять володінням тілом під час збереження статичної і динамічної рівноваги; рухливість у суглобах (гнучкість); висока точність відтворюваності виконуваних рухів. Для кожного біологічного віку міра прояву зазначених ознак придатності до засвоєння арсеналу рухової діяльності в спортивній гімнастиці має свої межі прояву, що визначає вікову доступність засвоєння складності окремих гімнастичних вправ.

4. Відповідно до теорії Жоффруа-Сент-Ілера процес фізичного розвитку складається з двох взаємообумовлених складових: зростання маси тіла та її формоутворення. Прийнято, що маса тіла визначається відповідно до хронологічного віку і відображає його фізичний розвиток, а біологічний вік відображає особливості протікання формоутворення тіла. При збереженні постійних відносин структури формоутворення, хронологічний вік збігається з біологічним. За цих умов відношення п'ятнадцяти кінематичних ланцюгів тіла до загальної його довжини, які максимально придатні для занять спортивною гімнастикою відповідно до методики клінічної антропометричної структури тіла мають такі значення: I (10,00%), II (4,28%), III (4,28%), IV (5,72%) , V (14,28%), VI (5,72%), VII (25,72%), VIII (24,28%), IX (5,72%), X (10,70%), XI (5,72%), XII (16,40%), XIII (20,70%), XIV (15,70%), XV (11,40%). Маса тіла, що відображає хронологічний час фізичного розвитку для хлопчиків 7, 8 років становить відповідно: $25,99 \pm 3,05$ кг; $27,22 \pm 3,22$ кг. Варіація маси тіла відображає запізнювання або випередження біологічного віку щодо хронологічного. Особливості якісної характеристики протікання біологічного віку визначаються перерозподілом однакової кількості маси тіла в його формоутворенні частин тіла, що спостерігається у обстеженого контингенту відповідності зазначеного віку і маси тіла. Таким чином, варіація довжини тіла становить: $126,30 \pm 3,96$ см; $128,00 \pm 4,36$ см. Варіація периметра грудної клітки: $61,82 \pm 2,91$ см; $62,53 \pm 3,47$ см.

5. Визначено, що критеріями, які забезпечують ефективний відбір і прогнозування перспективності успіху занять спортивною гімнастикою є індивідуальні особливості фізичного розвитку відповідного біологічного віку, особливості протікання трофічного процесу, що забезпечують працездатність і життєдіяльність організму і психосоматичні особливості, які визначають змагальну надійність в екстремальних і особливих умовах її протікання. Кінцевим результатом прояву максимальної успішності в засвоєнні елементів

спортивної гімнастики є критерій подібності еквіфінального результату, що представляє добуток зазначених ознак трьох категорій, які мають філогенетичний характер свого прояву і відповідають рівнянню, що є $K = OPC$, який не може бути більшим за одиницю. Визначений рівень критерію подібності може бути досягнутий за різних варіацій складових його компонентів, кожен з яких також не може перевищувати значення одиниці. В проведених дослідженнях вони мали значення від 0,95 до 0,97, а максимальне значення (K) не перевищувало 0,9.

6. На першому етапі багаторічної підготовки гімнастів провідну роль в успішності засвоєння специфіки рухової діяльності відіграють характер фізичного розвитку відповідного біологічного віку і протікання трофічних процесів. Зі збільшенням доступної складності засвоєваних вправ спортивної гімнастики і вагомості змагальної діяльності як фактора відбору, визначальна роль у подальшій успішності в спортивній гімнастиці належить психосоматичним якостям, що визначають змагальну надійність.

7. Обґрунтованість ефективності розроблених критеріїв відбору та прогнозування успішності занять спортивною гімнастикою підтверджено природним експериментом, що відображає результат дії відповідного формоутворюваного середовища спортивної діяльності. Зниження чисельності осіб, що досягають вищого рівня спортивної кваліфікації описується експоненційною кривою, яка дозволяє встановити чисельність осіб із загального масиву тих, що займаються та досягають відповідного рівня спортивної класифікації. Найбільш високий рівень спортивної кваліфікації досягають 0,02% осіб від загальної чисельності тих, що займаються.

Напрямки подальших досліджень пов'язаний з визначенням швидкості навчання і максимального рівня засвоєння складнокоординаційних гімнастичних рухів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Абдулвахид Длшад Нихад. Особенности формирования деятельности составляющей личности учеников младшей, средней, старшей школы и студентов института физической культуры в республике Курдистан // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт» Зб. наукових праць / За ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. Випуск 10 (65) 15. С. 5-10.

2. Абдулвахид Длшад Нихад. Совершенствование начального отбора детей для занятий спортивной гимнастикой в Курдистане // Педагогіка,

психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Харків, 2015. № 12. С. 4-10. <http://dx.doi.org/10.15561/18189172.2015.1201>

3. Абдулвахид Длшад Нихад. Вопросы спортивного отбора и спортивной ориентации в литературном дискурсе // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт/» Зб. наукових праць. Київ. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. Випуск 02 (69) 16. С. 4-11.

4. Абдулвахид Длшад Нихад. Обоснование методов отбора и ориентации детей для занятий спортивной гимнастикой в системе многолетней подготовки // Слобожанський науково-спортивний вісник : [наук. - теорет. журн.]. Харків : ХДАФК, 2017. № 2 (58). С. 7-12.

5. Друзь В.А., Абдул Вахид Длшад Нихад Особенности поэтапного отбора и прогнозирования успешности спортсменов в многолетнем процессе его подготовки // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт» зб. наукових праць / За ред. О.В. Тимошенко. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. Випуск 4 (85) 17. С. 57-62.

6. Абдулвахид Длшад Нихад. Основные компоненты в структуре долгосрочного прогноза при отборе и ориентации занятиям спортом детей на начальном этапе многолетней подготовки спортсменов // Слобожанський науково-спортивний вісник: [наук. - теорет. журн.]. Харків : ХДАФК, 2017. № 5 (61). С. 7-11.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Муллагильдина А.Я., Красова И.В., Абдулвахид Длшад Нихад. Сравнительный анализ эффективности системы отбора детей для занятий спортивной гимнастикой в Украине и в иракском Курдистане // Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 8-9 квітня 2016 року). У 2-х частинах. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015. Ч. 1. С. 137-141.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

8. Сутула В.О., Сутула А.В., Голик А.С., Абдулвахид Д.Н. Особливості формування особистості учнів середньої та старшої школи // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2014. № 3. С. 70-74. doi:10.6084/m9.figshare.936986

АНОТАЦІЇ

Абдулвахід Длшад Ніхад. Організаційно-педагогічні основи відбору й орієнтації дітей для занять спортивною гімнастикою в автономній республіці Курдистан в складі Іраку. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 – Олімпійський і професійний спорт. – Харківська державна академія фізичної культури, Харків, 2018.

Дисертація присвячена дослідженню проблеми визначення філогенетичних критеріїв відбору та прогнозування оцінки успішності занять спортивною гімнастикою дітей на початковому етапі багаторічної підготовки спортсменів.

У дисертації на підставі використання системи інтегральної оцінки біологічного віку і особливостей його індивідуального протікання встановлені філогенетичні ознаки фізичного розвитку, фізичного стану, рівня фізичної підготовленості і психосоматичних характеристик, що забезпечують змагальну надійність. Сукупність цих критеріїв виступають необхідними умовами для вирішення поставленої мети: Отримані результати досліджень представляють три групи даних: що підтверджують і доповнюють наявні розробки, та є принципово нові з проблем проведених досліджень.

Уперше: представлено результати проведених досліджень, які розкривають і обґрунтовують принципово новий підхід здійснення відбору та прогнозування успішності засвоєння арсеналу рухової діяльності в спортивній гімнастиці вже на першому етапі в системі багаторічної підготовки спортсменів; сформовано систему відбору засновану на оцінці біологічного віку, що враховує темпи фізичного розвитку і індивідуальні особливості формоутворення соматотипу, що безпосередньо впливає на особливості протікання трофічних процесів і фізичного стану; визначено структуру комплексної оцінки міри успішності в заняттях спортивною гімнастикою, до якої входять філогенетичні критерії оцінки фізичного розвитку, особливості протікання трофічних процесів і особливості психосоматичних процесів, які зумовлюють змагальну надійність.

Доповнено і розширено дані з методики відбору та прогнозування успішності занять спортивною гімнастикою навчальних програм для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності.

Підтверджено дані з підготовки юних гімнастів на початковому етапі відбору і прогнозування успішності занять спортивною гімнастикою в системі багаторічної підготовки спортсменів високого класу.

Ключові слова: біологічний вік, філогенетичні критерії відбору, фізичний розвиток, фізичний стан, фізична підготовленість, змагальна надійність, психосоматичні процеси.

Абдулвахид Длшад Нихад. Организационно-педагогические основы отбора и ориентации детей для занятий спортивной гимнастикой в автономной республике Курдистан в составе Ирака. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.01 – олимпийский и профессиональный спорт. – Харьковская государственная академия физической культуры, Харьков, 2018.

Диссертация посвящена исследованию проблемы определения филогенетических критериев отбора и прогнозирования оценки успешности занятий спортивной гимнастикой детей на начальном этапе многолетней подготовки спортсменов. В диссертации на основе использования системы оценки биологического возраста и особенностей его индивидуального протекания установлено филогенетические признаки физического развития, физического состояния, уровня физической подготовленности и психосоматических характеристик, обеспечивающих соревновательную надежность. Совокупность этих критериев выступают необходимыми условиями для решения поставленной цели. Полученные результаты исследований представляют три группы данных: подтверждающие и дополняющие имеющиеся разработки, и принципиально новые по проблемам проведенных исследований.

Впервые: представлены результаты проведенных исследований, которые раскрывают и обосновывают принципиально новый подход осуществления отбора и прогнозирования успешности освоения арсенала двигательной деятельности в спортивной гимнастике еще на первом этапе в системе многолетней подготовки спортсменов. Разработаны основы отбора основанного на оценке биологического возраста, в которой учитывается темп физического развития и индивидуальные особенности формирования соматотипа, что непосредственно влияет на особенности протекания трофических процессов и физического состояния.

Определена структура комплексной оценки меры успешности в занятиях спортивной гимнастикой, в которую входят филогенетические критерии оценки физического развития, особенности протекания трофических процессов и особенности психосоматических процессов, которые определяют соревновательную надежность. Установлены критерии отбора и прогнозирования, обладающие долгосрочным проявлением и имеющие филогенетическую природу своей врожденности могут быть разделены на две категории: специфической принадлежности, отражающие особенности протекания физического развития, связанные со структурой строения тела и его биокинематическими характеристиками построения движения; доленое соотношение двигательных качеств и уровень их развития; трофические особенности физического здоровья, которые определяют возможности обеспечения соответствующей специфике запроса энергетического обеспечения для выполнения необходимой деятельности и неспецифической

принадлежности, к которой относятся показатели соревновательной надежности, связанные с особенностями психической деятельности индивида.

Совокупность неспецифических характеристик относится к категории базовых, выступающих как «необходимые условия», на основании которых могут в полной мере проявляться какие-либо специфические критерии оценки склонности к тем или иным видам спорта, которые представляют «достаточные условия». Установленный набор критериев долгосрочного отбора имеет необходимую полноту представления только в категории «достаточных условий». Категория «необходимых условий» является неполной, поскольку отсутствуют такие неспецифические показатели как скорость обучения и уровень обучаемости. Построение полного набора критериев долгосрочного прогнозирования перспективности достижения индивидом высшего уровня спортивного мастерства имеет строгое обоснование, в котором конечный результат выступает критерием подобия эквивиальных произведений полного набора критериев долгосрочного прогноза, представляющий степенной одночлен. Дополнение к полному набору критериев долгосрочного прогнозирования условным критерием оценки уровня обученности, который по аналогии построения и принципу сходства с уже имеющим должен измеряться в долях единицы не превосходя ее, в модельном построении «естественного педагогического эксперимента» отражает процесс выбывания из общего числа, занимающихся, лиц у которых критерий обучения недостаточно высок.

Дополнены и расширены данные по методике отбора и прогнозирования успешности занятий спортивной гимнастикой учебных программ для детско-юношеских спортивных школ, специализированных детско-юношеских школ олимпийского резерва, школ высшего спортивного мастерства.

Подтверждено данные по подготовке юных гимнастов на начальном этапе отбора и прогнозирования успешности занятий спортивной гимнастикой в системе многолетней подготовки спортсменов высокого класса.

Ключевые слова: биологический возраст, филогенетические критерии отбора, физическое развитие, физическое состояние, физическая подготовленность, соревновательная надежность, психосоматические процессы.

Abdulvahid Dlshad Nihad. Organizationally-pedagogical bases of selection and orientation of children for artistic gymnastics classes in the autonomous republic Kurdistan as part of Iraq. – Manuscript.

The thesis is on receiving the scientific degree of candidate of science of physical education and sport on the specialty 24.00.01 – Olympic and professional sport. – Kharkiv state academy of physical culture, Kharkiv, 2018.

The thesis is devoted to the research of the problem of determination of phylogenetic selection criteria and prediction of success assessment of artistic gymnastics classes of children at the initial stage of long-term training of sportsmen.

Phylogenetic signs of physical development, physical state, level of physical fitness and psychosomatic characteristics which provide competitive reliability are established in the thesis on the basis of use of the system of integrated assessment of biological age and features of its individual course. Set of these criteria act as necessary conditions for the solution of the purpose: The received results of researches submit three groups of data: The received results of researches submit three groups of data: that confirm and supplement the available developments, and are essentially new onproblems of the conducted researches.

For the first time: results of the conducted researches, which open and prove essentially new approach of implementation of selection and prediction of progress of assimilation of arsenal of motive activity in artistic gymnastics already at the first stage in the system of long-term training of sportsmen, are presented. The creation of selection is based on assessment of biological age which considers rates of physical development and specific features of shaping of somatotype that directly influences features of course of trophic processes and physical state. The structure of complex assessment of measure of progress in artistic gymnastics classes which includes phylogenetic criteria for evaluation of physical development, feature of course of trophic processes, and features of psychosomatic processes which predetermine competitive reliability, is defined.

Data on technique of selection and prediction of progress of artistic gymnastics classes of training programs for children's and youth sports schools, specialized schools of the Olympic reserve for children and youth, schools of the highest sports skill are **added and expanded**.

Data on training of young gymnasts at the initial stage of selection and prediction of progress of artistic gymnastics classes in the system of long-term training of high-class sportsmen **are confirmed**.

Keywords: biological age, phylogenetic selection criteria, physical development, physical state, physical fitness, competitive reliability, psychosomatic processes.

Відповідальний за випуск – В.А. Друзь

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 0.9. Тир. 100 прим. Зам. 061-18.
Підписано до друку 25.01.18. Папір офсетний.

Надруковано з макету замовника у ФОП Бровін О.В.
61022, м. Харків, вул. Трінклера, 2, корп.1, к.19. Т. (057) 758-01-08, (066) 822-71-30
Свідоцтво про внесення суб'єкта до Державного реєстру
видавців та виготовників видавничої продукції серія ДК 3587 від 23.09.09 р.

СТИЛЬ ®
ИЗДАТ
ТИПОГРАФІЯ
www.stil-izdat.com